

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของศาสตราจารย์ ดร.อักษราทร จุฬารัตน รองประธานคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๔๘

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสมศักดิ์ โรจนสถาพรกิจ) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๔ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำร้องของผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยในคดีแพ่งของศาลแขวงสุพรรณบุรี ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ โจทก์ กับนายสมศักดิ์ โรจนสถาพรกิจ จำเลย ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๔ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ความว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ เป็นโจทก์ฟ้องนายสมศักดิ์ โรจนสถาพรกิจ พนักงานส่วนตำบลของโจทก์ เป็นจำเลยต่อศาลแขวงสุพรรณบุรี โดยกล่าวหาว่าจำเลยกระทำผิดทางวินัย ฐานขาดราชการติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร โจทก์มีคำสั่งไล่ออกจากราชการแล้ว จึงฟ้องเรียกเงินที่จำเลยได้รับไปในขณะที่ดำรงตำแหน่งพนักงานส่วนตำบลของโจทก์ จำนวน ๕๓,๘๕๓.๒๘ บาท จำเลยให้การว่าไม่ได้กระทำผิดวินัยขาดราชการติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วัน คำสั่งของโจทก์ที่ไล่ออกจากราชการเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนเงินเดือน ค่าเช่าบ้าน และค่าตอบแทนเลขานุการคณะกรรมการบริหารเป็นเงินที่จำเลยเบิกจากโจทก์ ในขณะที่จำเลยปฏิบัติหน้าที่ราชการ การที่โจทก์มีคำสั่งไล่ออกจากราชการโดยให้มีผลย้อนหลังเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องเรียกเงินดังกล่าวคืนจากจำเลย ศาลแขวงสุพรรณบุรี มีคำพิพากษาในประเด็นเกี่ยวกับคำสั่งของโจทก์ที่ไล่ออกจากราชการว่า ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงจากการนำสืบของจำเลยเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษของโจทก์หรือการดำเนินคดีต่อศาลปกครอง เพื่อเพิกถอนคำสั่งนั้น จึงต้องฟังว่าจำเลยไม่ได้ดำเนินการเพื่อเพิกถอนคำสั่งของโจทก์ คำสั่งดังกล่าว

ย่อมยุติและเป็นที่สุดแล้ว ถือว่าจำเลยกระทำผิดวินัยฐานขาดราชการติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วัน จริง คำสั่งของโจทก์ที่ไล่จำเลยออกจากราชการเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อโจทก์ไม่ได้สั่งพักราชการ หรือให้จำเลยออกจากราชการไว้ก่อน และจำเลยกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการก่อนมีคำสั่งไล่ออก จำเลยย่อมมีสิทธิเบิกเงินเดือน ค่าเช่าบ้าน และค่าตอบแทนเลขานุการคณะกรรมการบริหารของโจทก์ได้ แม้โจทก์จะมีสิทธิไล่จำเลยออกจากราชการย้อนหลังไปถึงวันละทิ้งหน้าที่ราชการ แต่ต้องกระทำการที่ไม่เป็นการทำให้เสียประโยชน์ตามสิทธิโดยชอบธรรมของจำเลย ดังนั้น สิทธิการได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทนและค่าเช่าบ้านของจำเลยก่อนที่โจทก์จะมีคำสั่งไล่ออก ถือว่าเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของจำเลย โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกเงินพร้อมดอกเบี้ยคืนจากจำเลย พิพากษายกฟ้อง

จำเลยอุทธรณ์คำพิพากษาศาลแขวงสุพรรณบุรี ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ตรวจสอบประชุมปรึกษาแล้ว เห็นว่า โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยคืนเงินเดือน ค่าเช่าบ้านและค่าตอบแทน เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง จำเลยไม่ต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่โจทก์ การที่จำเลยอุทธรณ์ว่าคำสั่งของโจทก์ที่ไล่จำเลยออกจากราชการ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้หากจะฟังได้ดังที่จำเลยอุทธรณ์ก็หาทำให้ผลของคำพิพากษาเปลี่ยนแปลงไปไม่ อุทธรณ์ของจำเลยจึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง พิพากษายกอุทธรณ์ของจำเลย

จำเลยยื่นฎีกา ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ กัดค้านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ และยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ได้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง จำกัดสิทธิและเสรีภาพของจำเลย ที่กำหนดให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์ ทั้งที่จำเลยต่อสู้ว่าคำสั่งของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยศาลชั้นต้นได้ชี้สองสถานซึ่งถือเป็นประเด็นข้อพิพาท และจำเลยได้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในศาลอุทธรณ์แล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๔ ขอให้ศาลฎีกาส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลฎีกามีคำสั่งว่า เมื่อจำเลยได้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง อันเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับในคดีนี้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๖๔ และไม่ปรากฏว่าเคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ บทบัญญัตินั้น จึงให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของจำเลยดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๘ คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณา คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ และให้ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญ ภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๕ บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้โอนบรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ มาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างในการยื่นอุทธรณ์นั้น คู่ความจะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในอุทธรณ์ และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ทั้งจะต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย” บทบัญญัติดังกล่าวมิได้บัญญัติห้ามนำคดีมาฟ้องต่อศาล แต่เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การอุทธรณ์ต่อศาลในชั้นอุทธรณ์ไว้ว่า ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างในการยื่นอุทธรณ์นั้น คู่ความจะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในอุทธรณ์ และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบ และถูกต้องตามกระบวนการพิจารณาในศาลชั้นต้น โดยศาลชั้นต้น ได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายนั้นด้วย จะตั้งประเด็นในอุทธรณ์ขึ้นใหม่ไม่ได้ สำหรับหลักเกณฑ์ที่ว่า การอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย จะต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย นั้น ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อุทธรณ์ ต้องเป็นข้อแพ้ชนะ หรือเป็นประโยชน์แก่คดีหรือมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาของศาล ในปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายดังกล่าว แม้ศาลอุทธรณ์จะหยิบยกขึ้นมาวินิจฉัย ก็ไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป และปัญหาเช่นนี้ก็ไม่ได้เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย บทบัญญัติในมาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง จึงเป็นบทบัญญัติที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การอุทธรณ์เพื่อให้คู่ความต่อสู้คดีอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและเพื่อมิให้ปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่กล่าวไว้โดยชัดแจ้ง หรือมิได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้ว โดยชอบในศาลชั้นต้นหรือไม่เป็นสาระแก่คดี ต้องเข้ามาสู่กระบวนการพิจารณาของศาลในชั้นอุทธรณ์อันจะทำให้กระบวนการพิจารณาของศาลต้องล่าช้าและเกิดความเสียหายต่อคู่ความ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง จึงมิได้เป็นบทบัญญัติที่กระทบกระเทือน
สาระสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้โดยรัฐธรรมนูญ
ตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๔ แต่อย่างใด

ดังนั้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง มิได้ขัด
หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๔

ศาสตราจารย์ ดร.อภินันท์ จุฬารัตน
รองประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ